

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A DEBRECZENI LUNATIKUS.

ELBESZÉLÉS.

Irta JÓKAI MÓR.

Második kiadás. Ára füzve 40 kr.

EGY EMBER, A KI MINDENT TUD

EGY DARAB REGENY.

Irta JÓKAI MÓR.

Második kiadás. Ára füzve 80 kr.

Legjobb és Leghirnevesebb
Pipere Hölgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor
BISMUTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Virágos-Kert.

Dalok. Játékok és mesék.

Óvodák, anyák és nevelők számára.

Irta

GEGES IDA

okl. óvónő.

Ára keménykötésben 80 krajczár.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítatlanságokat eltávolító jóállás mellett a

Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arczenócs és Salvator-zsappan.

Valódi minőségben egyedül a 115 év óta fennálló
DIENES J. C.-féle
Salvator-gyógyszertárban
ESZÉKEN, FELSŐVÁROS,

kapható. 1 tégely Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 darab Salvator-zsappan 50 kr. Hatása előmozdítja a Spitzer-féle salakos mosdóvíz használata által, 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztítatlanságoknál a Milic-arczenócsot, 1 tégely 50 kr. — **Kittinó lyoni rizspor**, 1 doboz 1 forint, kis doboz 50 krajczár.

FIGYELMEZTETÉS! Készítményeimet kitűnő hatásuk miatt sokan utánózzák, kéretik tehát a t. cz. közönség csakis Dienes-féle eszéki kenőcsöt és zsappant kérni és elfogadni.

**Raktár Budapesten,
Török József gyógyszerlárában
Király-utca 12.**

Postai megrendelések utánvétel mellett azonnal pontosan eszközöltetnek.

SZENT LÁSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ (Püspök-fürdő) NAGYVÁRAD MELLETT.

Vasuti állomás, távirda és posta.

Fürdő-évad: májustól augusztus végeig.
Utolsó évad: tetemes ármérsékléssel szeptember 1-től október hó végeig.

Téli évad: november 1-től április végeig.
30–40° C. hőforrások, tükör, porzellán, moórfürdők, ujonnan épült igen díszes Cursalon, impozáns, gyönyörű, nagy társalgó és táncteremmel, éttermekkel, lávájával és fedett terrassokkal, közvetlenül a nagy és árnyas tölgyerdő szélén, séták a díszes park, az árnyas erdő és a Somló-hegyen, fűdőt sétahely, kitűnő konyha, a váradi püspökségi pinézében kezelt saját termései kitűnő borok, hírlapok, tekepálya, naponta háromszor zene, időközönként a váradi katonai zenekar is játszik.

Ezen hőforrások kitűnő eredménnyel használatnak: idült rheumatikus, köszvényes, görvéllykóros bántalmaknál, izületi és idegbajoknál, női betegségeknél, gyomorhajoknál stb. Az ivóforrás szeliden oldó hatással bír.

A fürdő 120 szép tágas, világos szobával rendelkezik.

Fürdőorvos az évad kezdetétől szeptember végeig.

Bővebb tudósításokkal szolgál

a fürdőgondnokság.

ANGOL EMAILFESTÉKEK MAJOLIKAFESTÉSRE

beegítés nélkül, kőszertien megkeményedvén, fénylő ékesszínűek, moshatók és napállóak, alkalmazhatók szintugy agyag, porzellán, üveg, kő és érczre, valamint fa, bőr és szövetre. Utasítás és árjegyzék ingyen!!

Egyedüli raktár Budapesten.

SEEFEHLNER J. L.

es. és k. udv. szállítónál,

IV., Váci-utca 9. szám.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

GÖRÖG ÉS LATÍN REMEKIRÓK

KIADJA A M. TUD. AKAD. CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGA.

GÖRÖG ANTHOLOGIAIBELI EPIGRAMMÁK.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta

PONORI THEWREWK EMIL.

Ára füzve 1 frt.

Görögül és magyarul: Ára füzve 2 forint.

PLATON THEAITETOSA.

Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta

SIMON JÓZSEF SÁNDOR.

Ára füzve 60 kr.

Görögül és magyarul: Ára füzve 1 frt 20 kr.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

FÉNYÜZÉS (LUXUS)

a társadalmi életben és a nemzetgazdaságban.

Irta

Dr. GERLÓCZY GYULA

műegyetemi tanár.

Ára füzve 80 krajczár.

Az arcz szépsége
elértek

Leichner zsírpora és Leichner hermelinpora

(legjobb minőségű zsírpor)

által; mely nappalra és este a legjobb arczpor, erősen tapad, a bőrt széppé, rózsás fiatal üdőségűvé és puhává teszi; ártalmatlan, s nem lehet észre venni, ha valaki azzal beporozza magát. — Minden kiállításon az arany érmmel kitüntetve; a legfőbb nemesség s az egész művészvilág használja, s kapható minden illatszer-kereskedésben, de csakis zárt szelencékben, a «lyra és babérkoszorú» védjeggyel. Kérjük mindig Leichner zsírporát (Leichner's Fettpulver).

Leichner L. Illatszerész - vegyész, kir. udv. színházak szállítója Berlinben.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

SZEDER-INDÁK.

ELBESZÉLÉSEK.

Irta

BAKSAY SÁNDOR.

Ára füzve 2 frt. — Diszkötésben 2 frt 50 kr.

Tartalom:

Jáhel. — Babet. — Három kereszt. I. A fehér kereszt. II. A fekete kereszt. III. Házaló kereszt. — Recipe.

VÉGHLESI

VERA FORRÁS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyúvize, Véghles-Szalattán, Zólyomm. mindig frissen töltésben kapható a budapesti főraktárban: **Erzsébet-körut 56. szám alatt**, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

18. SZÁM. 1891.

BUDAPEST, MÁJUS 3.

XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
fél évre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK
egész évre 3 frt Kétféle előfizetésre a postailag
meghatározott viselődj is csatlakodó
fél évre — 3 •

MOLTKE TÁBORNAGY.

1800—1891.

A FIATAL Vilmos császár mondása, hogy Moltke tábornagyban egy sereget veszített, talá-lóan jellemzi a híres katona valódi értékét. Kétséget nem szenved, hogy Moltke nem csak lángeszű vezérkari főnök, hanem egyúttal azon körülményeknek is ügyes megfigyelője volt, melyek közt tevékenységét kifejthette. Ő nemcsak a porosz katonát, de a porosz népet is jól ismerte, és ez utóbbinak sajátos természetéhez alkalmazta s abból fejtette ki utóbb a katonaság nevelését. Jena után a porosz hadsereg ép oly demoralizáción ment keresztül, mint a francziák Sedanál, s habár katonai műszóval élve az «ember-anyag» nem változott, de annál nehezebb feladat volt a sereg szellemét, öntudatát és önbizalmát újra felébreszteni. Mindez főként Moltke föladatának maradt, ki az újjáalkotás nehéz teendőit több tulajdon eszméi és tervei szerint lassan, de biztosan teljesítette.

Még az 1848—49-iki események lefolyása alatt is kitűnt, hogy a porosz seregnek nincsenek képzett alantás tisztjei és használható altisztjei; s habár Moltke befolyása azon időben még nem volt oly mérvadó, mint utóbb: hatáskörében a hiány pótlására mindent elkövetett. A Dánia elleni 1864-iki rövid hadjárat már egészen új alakban tüntette fel a porosz hadsereget, melynek szervezését Moltke ekkor már végrehajtotta. Gablenz osztrák-magyar csapatai, kik a poroszokkal együtt harcoltak Schleswig-Holstein ellen, szemre sokkal szebb és életrevalóbb külsőt mutattak, de a porosz katonáknak kemény, szinte merev magatartása mellett is rendkívüli mozgékonyasága, ez utóbbiak számára biztosította az elsőséget. Az osztrák csapatokkal a többek közt a 9-ik számú huszárezred is Schleswig-Holsteinba jutott. Akkoriban ebben a híres ezredben, mely a magyar szabadságharc alatt örökké tartó hirt szerzett magának, még szép számmal szolgáltak 1849-es honvédszázadok is. Ezek mellett a porosz huszárok nagyon szomorú szerepet játszottak. Moltke tábornagy a hadjáratról írt munkájában szívról-szívról ezt mondja róluk:

«Az osztrák huszárok nagyobb része régi katonákból áll, kik annak idején hazájuk védelmére szettek, lóra teremt centaurusi alakok, azon fajból, melylyel annak idején Nádasdy Berlinbe ellátogatott.»

MOLTKE TÁBORNAGY.

a megszabott tempóban haladva, a kitzött helyen és órában meg is jelenjen. Moltke jól tudta, hogy Frigyes trónörökös a vett parancsot szigorúan végre is fogja hajtani s ezért magára vállalta a felelősség minden súlyát. Midőn Vilmos király, az ütközet balsikerre mutató előjeleire formájából kikelve, halálsápadtan ide-oda forgolódott nyergében: Moltke hidegen, mozdulatlanul ült lován és alig tett egyebet, mint hogy némelykor az órájára nézett.

Kilencez perczel a kitzött és emberi számítás szerint megállapított idő lejártá után, Moltke a chlumi magaslatokra irányozta táveszövét.

Az ott felállított osztrák ütegek, melyek reggel óta lötték a porosz gyalogságot halomra, elkezd-

MOLTKE DISZBEN, A TÁBORNOKI KAR ÉLÉN.

tek lassabban tüzelni, majd pedig egészen abba hagyták véres munkájukat. Miért? Mert a hogy azt Moltke előre kiszámította, a porosz trónörökös tüzésége akkor már akcióba lépett. Ekkor a vezér Vilmos királyhoz lovagolva, csak ennyit mondott: *«Felség, megnyertük a csatát.»* Utóbb még egyszer kivette óráját, azzal a megjegyzéssel: *«Es stimmt»* — *«Pontosan összevág.»*

Franciaország ellen első hadi tervét 1859-ben készítette el. Reyher tábornok halála után ugyanis Moltke vette át a nagy vezérkar vezényletét, s midőn Poroszország az olasz hadjárat alatt a rajnai tartományok védelmére mozgósította seregét: Moltke rövid idő múlva a csapatok felvonulásának tervét, a vasuton való továbbítás rendszerét és az egyes hadtestek működéseit tüzetesen kijelölte.

Moltke állítása szerint sem a csehországi, sem pedig a francia háború alatt hadi tanács nem tartatott. A vezérkari főnök mindenkor közvetlenül a királlyal tárgyalta a teendőket, ki ezeket Moltke előadása alapján jóváhagyta.

Moltke nem csak a jelenkornak volt legnagyobb katonája, hanem politikai ellenfeleit is jóval felülmulta a parlamentben. A «nagy hallgató» jól tudott beszélni, mikor a szótól függött a győzelem. Szavait mindenkor megfontolta és számon tartotta, de nem fukarkodott velük, mikor a kard élével szerzett javakat szóbeli lövegekkel kellett biztosítani. *«A mit egy fél év alatt fegyvereinkkel megszerestünk, nehogy újra elveszítsük, egy fél századon keresztül kellend fegyvereinkkel védennünk.»* Ezt a német birodalmi ülés 1874 február 16-iki ülésén, az ellenzék azon követelésére jelentette ki, midőn a hadi létszám leszállítását követelték. «Nem az iskolamester, — folytatá Moltke ugyanezen alkalommal, — hanem az állam nyerte meg csatáinkat, az állam, mely eddigelé, hatvan évfolyamat alatt, a nemzetnek testi és lelki jóllétéről gondoskodott, s az új nemzedéket rendre, pontosságra, férfias tartásra és hazaszeretetre tanította.»

Moltke kilenczven éves koráig, sőt mondhatni majdnem élete utolsó napjáig ténylegesen szolgált, a mennyiben hivatalos utódjai minden fontosabb kérdésben megkérték döntő tanácsát. Moltke nem volt az az önző hadvezér, ki győ-

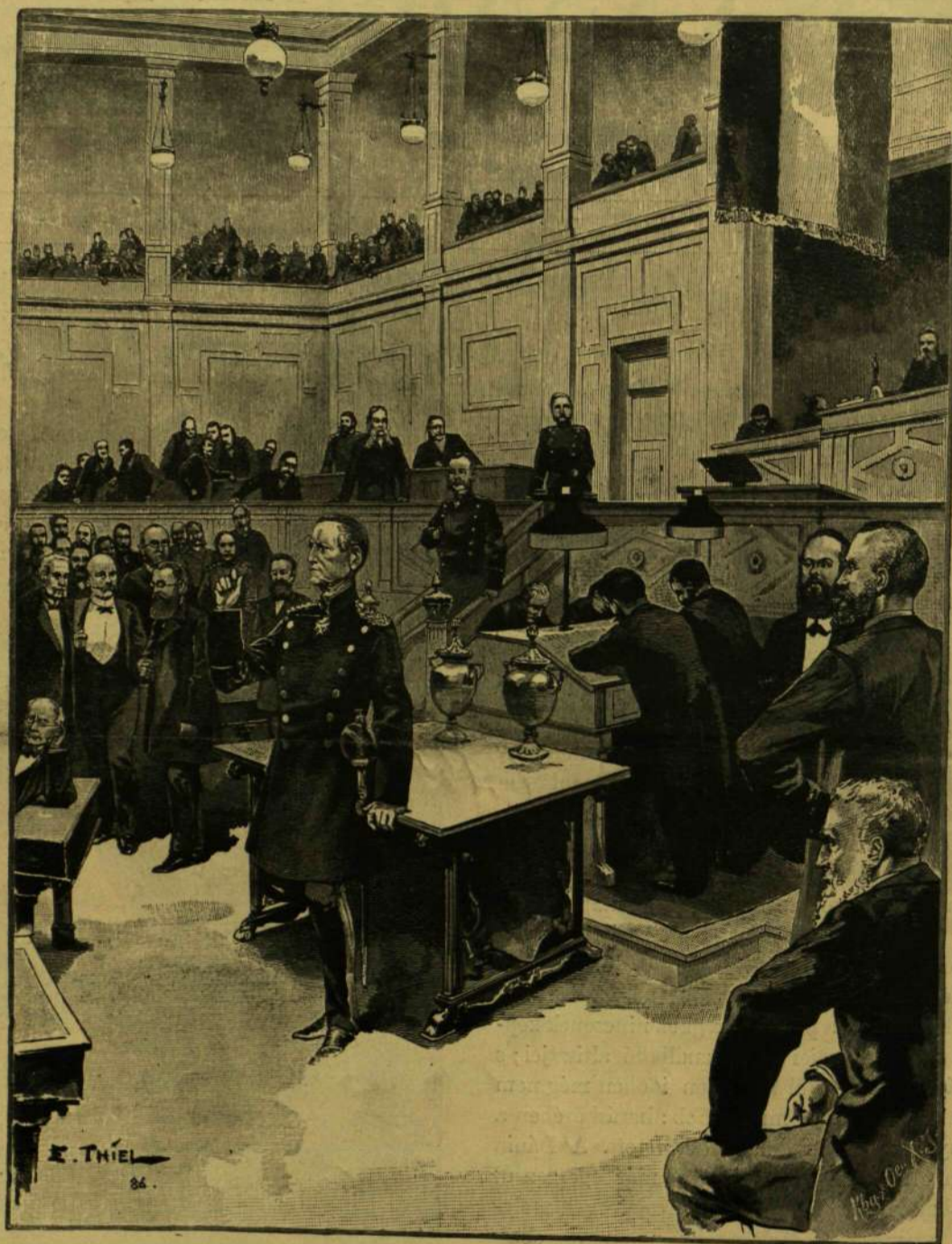
zelmes tudománya titkait a sirba vitte magával. Ő soha sem volt ilyen szűkkeblű. Tanítványait, kik most a német sereg élén állanak, mindenekbe beavatta, iparkodásaikat éber figyelemmel kísérte, és a legutolsó hadnagynak, valamint az őszbe vegyült tábornoknak, ki vele érintkezésbe jött, egyforma készséggel és alaposággal magyarázta meg teendőik fontosabb részeit. Töle mindenki tanulhatott és tanult is.

Nem ismerünk hadsereget, mely jelenleg egy Moltkéhoz hasonló vezért felmutathatna. Németország legjobb katonáját, mindazok pedig, kik mint katonák tanulni akartak, a legnagyobb mestert vesztették el benne.

marek kancellár szokott ülni, a ki a terembe beléptekor soha sem mulasztotta el öt legelőször üdvözölni s vele ülés közben is beszélgetni, a mikor vagy a kancellár szállt le hozzá, vagy ő ment föl a kancellárhoz egy kézzorításra. De ez az érintkezés soha sem volt valami nagyon bensős és szíves, inkább csak kölcsönös tisztelettről tanúskodó. Két öreg úrnak a viszonya volt az, mely közösen végzett nagy tettek emlékéből nyert tápot, de szoros barátsággá soha föl nem melegedett.

Nem is csudálhatni. Természetük csak oly különböző volt, mint külsejük.

A kancellár athlétaszzerű termetű, magas és tömör, kihívóan feszülő mellkassal, villámzó szemekkel, melyek mintha mindig azt kémelnék, merre van valami ellenség, hatalmas fejével imponáló jelenség, s mellette a tábornagy magas

MOLTKE A NÉMET BIRODALMI GYŰLÉSÉN.

Moltke nemcsak a zöld mezőn, hanem a zöld asztal mellett is jelentékeny szerepet játszott s katonai lángese nem emésztette el benne a politikust. Mint parlamenti férfiú a legidősebb tagjai közé tartozott a birodalmi tanácsnak, és pedig nem csupán időkorát tekintve, — az utolsó évtized alatt mindig ő volt a birodalmi tanács korelnöke, — hanem mandátumánál fogva is. A birodalmi tanácsnak első megalakulásától kezdve mindig tagja volt s mindig ugyanazt a (kelet-poroszországi mesnel-heydekrugi) kerületet képviselte ott, mely 1867-ben az alkotmányozó gyűlésbe választotta. A hadvezérek és fejedelmi személyek közül, a kiket a háború után képviselői megbízással tisztelt meg a választók hálája, ő volt az egyetlen, a ki parlamenti székéhez hű maradt, — évek sora óta ő volt az egyetlen népképviselő, a ki a birodalmi tanácsban katonai egyenruhát viselt.

A jobb oldal első padjában választotta meg helyét, azon emelvény sarka alatt, melyen Bis-

ugyan, de szikár, vékony, könnyedén előrefelé hajló alakjával, keskeny vállalival s azok fölött aszott, ezer redőtől szántott, bajusz- és szakállal, de rendkívül szellemes fejével: oly ellentét, mely szinte abba a csalódásba ejthetné a szemlélőt, hogy ez utóbbi a diplomata s amaz a hadvezér.

Moltke katonai pontossággal teljesíté képviselői tisztét. Ritkán mulasztott el egy-egy ülést, s azt rendszeren kiülte elejétől végig. Még a jelentéktelenebb szónokok is hűséges hallgatóra számíthattak benne és pedig őszinte hallgatóra, a ki egész odaadással érdeklődött a törvényhozásnak oly tárgyai iránt is, melyeknek a katonai dolgokhoz alig volt valami közük. Sokszor megcselekedte, hogy egész oda ült a szónok mellé, hogy jobban hallhassa. Szavazni mindig a konzervatívokkal, jobban mondva, a kormányval szavazott; ha a kormányval valamely előterjesztése nem nyerte meg helyeslését, akkor eltávozott. Így tett a többi közt a hadmentességi

adó behozatalát érzéző szerencsétlen kísérlet alkalmával, melyet azért ellenzett, mert ő a katonai szolgálatot becsületbeli kötelességnek tekinté, mely pénzzel nem pótolható.

Ritkán beszélt; de ha beszélt, ez mindig esemény számba ment. Följegyezték, hogy 24 évi képviselősége alatt mindössze 22-szer emelt szót s mindig katonai dolgokat érintő kérdéseknél, kivéve 1878 május 24-én tartott beszédét, melyben a szociálisták elleni törvényvel foglalkozott. Senkit, még Bismarckot sem, hallgattak olyan figyelemmel a képviselő, mint ezt az öreg katonát. Ha föl szólalt, köréje gyülekezett a ház, s oly feszült figyelemmel csüggött ajkain, mintha valami, többé már meg sem appellálható itéletet hirdetne ki. Rendszeren ülőhelyéről, néha azonban a ház ugnevezett asztala mellől szólott, háttal fordulva az elnöki emelvénynek s balkezével a kis asztalhoz támaszkodva. Egyszerű, keresetlen testtartással, kissé előre ha-

Én csak nézem s fájni érzem
A tömegben szívemet, —
Sivatagban, pusztaságon
Bús magányom, árvaságom
Ily kietlen nem lehet!

Jön, megy a nép; a tolongás
Képe úgy szédít s ragyog, —
Mégis e nagy zibongásban,
Bár surolnak annyi százan,
Én csak egyedül vagyok.

Lelkem édes dallamával
Össze nem eseng e zene;
Nincs, ki engem itt megértsen
S örömben vagy szenvedésben
Vélem együtt érzene.

Kába zajban — lágy sohajban
Árva lelkem messze száll,

E szép táj itt körös-körül;
Madár dalolt szép lombos ágon,
Kis méhe döngött a virágon, —
Ember, állat, vidult s örült.

Most a természet titka-zárja,
Bár nyílását mindenki várja
Kincsét soká nem tárja fel...
Míg így merengenek leverten,
Hű fecském a szellős ereszen
A régi jó tanyára lel.

Onnét, a hol örök tavasz van,
Felhő s vihar közt szállva gyorsan
Megtért s im vissza nem riad;
Csicsereg vidáman enyhe fészken,
Nem csügged el, bizton remélvén...
Sötét az éj, de megvirad!

ÁPOSTOL BERTAI AN

Kügel udvari káplán.

A bideni nagyherceg.
Augustus császárné.

Moltke.
Bismarck.

Vilmos herceg
(ma II. Vilmos császár).

MOLTKE I. VILMOS CSÁSZÁR HALÁLOS ÁGYÁNÁL.

olva, minden élénkebb taglejtés és szónoki dísz nélkül, rövid, tömör, jól átgondolt mondatokban beszélt, egy szóval sem mondva sem többet, sem kevesebbet, mint szükséges s elég erős, sőt korához mérten csengőnek mondható hangon, hogy mindenki megérthesse. Nehány héttel ez előtt az egységes időről tartott beszédet. Ez volt utolsó felszólalása, parlamenti hatyúdala.

A FŐVÁROSBAN.

Zug a város; életében
Lázás gyors az érverés,
Fényén a sok utca-sornak
Mind a képek összefolyának —
Büvös álom az egész.

Palotáknak czifrasága,
Úri dákák dús meze,
Sápadt munkás, vézna gyermek,
Gögös arcok, márvány-termek —
Ködbe tűnnek, mint mese.

S hű feleség! két jó gyermek!
Titeket kis tűzhelyemnek
Lángja mellett megtalál.
Óh be jó lesz visszatérni
S ölelést' érzeni!...
Míg én messze, messze járok:
Szálljon áldás tőve rátok,
Boldogságom kincsei!

RUDNYÁNSZKY GTULA.

TAVASZ KÉSTEKOR.

Kies napot hiába várva
Kedves vidékem egyre árva,
Csak álmodozza a tavaszt!
Alig tűnik a téli emlék,
A napfény oly halvány, hideg még:
Lombot, virágot nem fakaszt.

Máskor már ilyenkor megáldott
Virulatos, dús fényben állott

A KÉT HITESTÁRS.

Elbeszélés.

(Vége.)

Irta Könyves Tóth Kálmán.

A tanácsülés másnap tartatott meg. Meghívták e rendkívüli ülésre a híres történettudóst, Szilágyi Sámuel, továbbá a püspök urat is, hogy böles tanácsaikkal támogassák a város atyáit, mert utójára is ez nem mindennapi eset. Össze kell tenni a sok ész, hogy valami jó határozatot hozhassanak.

Három napig hányták, buvárolták a törvénykönyveket. Tény volt az, hogy Ebese Sándor haza került, tény volt, hogy halott és mégis élő. Elvitáztatatlan igazság volt az is, hogy Márki Fe rencz uram házassága törvényes, de ugyanakkor érvénytelen, mert az az elvetemedett Ebese visszakövetelheté feleségét s akkor annak a szegény

asszonyoknak az életéről nem felelhetnek, pedig mily nyugodtan, boldogan élt.

— Legtanácsosabb lesz őket, — jegyzé meg Szilágyi Sámuel uram, — valahogy kibékíltetni, hátha az a lerongyolott, mindenéből kipusztult Ebesei ráállana az egyezésre s akkor ne vinnék feljebb az ügyet. Csak arra kell rábírnunk, hogy ne appelláljon.

Mindnyájan beleegyeztek. A közbenjáró szerepet Szilágyi uram vállalta magára. Először is Ebeseivel beszélt. Ráíjesztett, hogy azért a fenyegetésért, melyet neje előtt tett, ellene újból pert indítanak, aztán a város újból fölveszi a lázítási pert; kitudódott ellene az is, hogy az ellenséggel

— Értjük, — mondá a főbíró, — a második ferjet választja.

— Ezt én is értem, nagyjó uraimék, — vágott közbe a bozontos Ebesei, — de hátha már csakugyan így kell lenni a dolognak s én az esküszegő ellen nem léphetek föl, hát nekem is volna valami kívánni valóm. Vagyonomat elvesztettem, az igaz, kezemet, lábomat szintén elvesztettem, az is igaz, de hogy én volnék Ebesei Sándor, azt bebizonyíthatom, s akkor Esztert visszakövetelhetem. Én azonban a jó béke kedvéért, mivel már úgy sem igen sok gyönyörűségem volna a házasságban, beleegyezek abba, hogy ez a házasság pár együtt lakjék, ha engem holtomig el-

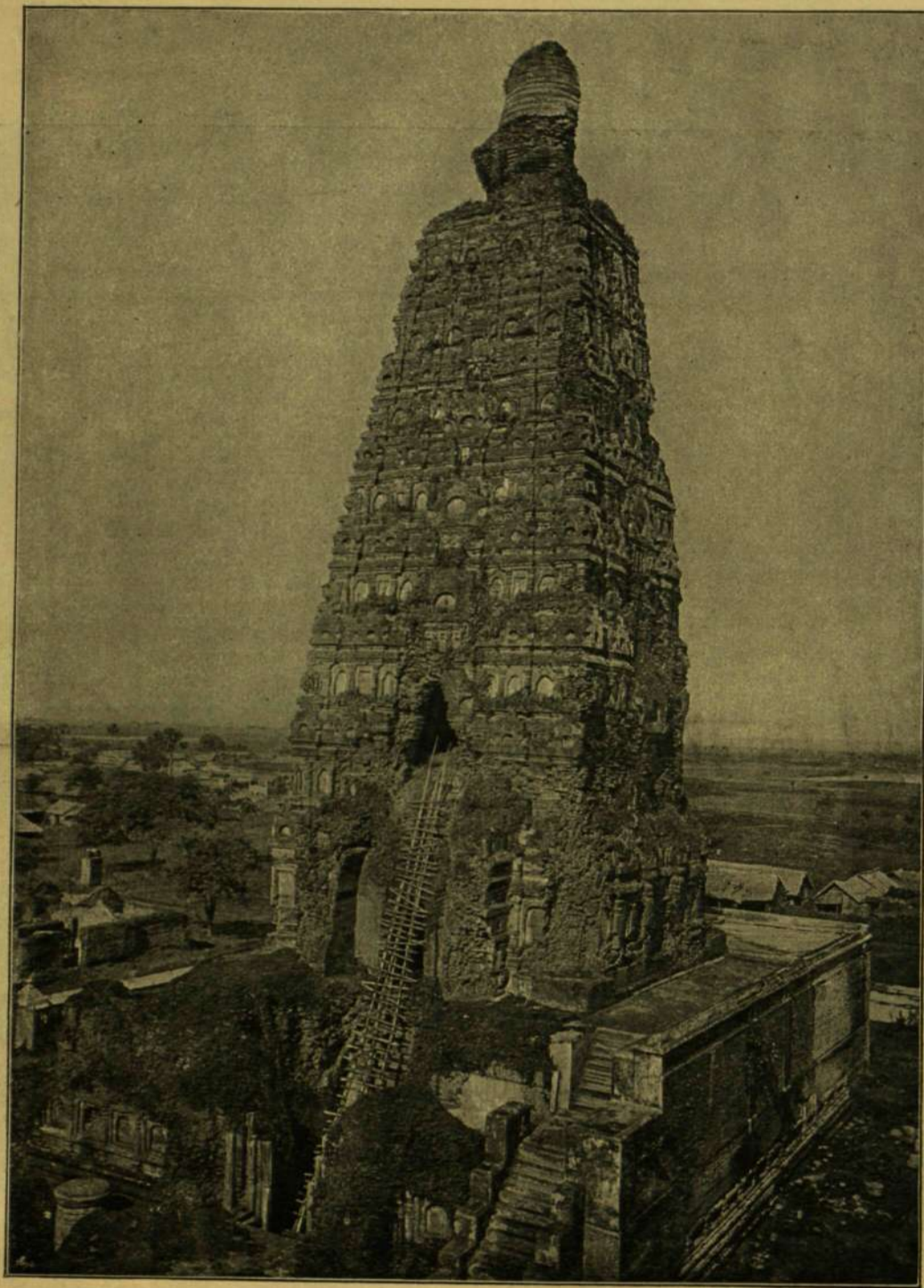
előtte pár szót az ellenséggel való czimborálásról. Aztán a fiskális tolla rémítette meg. Ki tudja, nem azért egyezett-e bele az alkuba, hogy az alatt titkos boszúttervet forraljon?

Már akárhogy lett légyen is a dolog, ez a váratlan esemény könnyebben igazodott el, mint főbíró uram s a tanácsnokok sejtítették. Lett volna ebből olyan hosszú per, hogy a végét talán a harmadik főbíró köti be, s az alatt a perlekedő felek kihalnak, de a per mégis folyik, mert Eszternek Márki Ferencztől két kis örököse született. Hogyne örültek volna hát mindannyian, mikor Ebesei Sándor kijelentette, hogy halott marad, ha Márkiék gondoskodnak eltartása felől.

Életében most az egyszer nézett első férjére jó szemmel Eszter, Márki Ferencz pedig megragadta a béna ember ép kezét, s ott a tanács színe előtt átölelte halálos ellenségét.

— Csak azt az egyet kötöm ki, — szolt vonatva, — hogy Ebesei uram a város tulsó felén lakjék. Ha erre rááll, csináljuk meg mindjárt a szerződést.

— Nem bánom én, — viszonzá az, — csak be ne ázzék az a szoba, a hol nekem lakást fogadnak, mert nem jó lenne ám, ha a szoba

A TEMPLOM ROSKADOZÓ ÁLLAPOTÁBAN.

GAUTAMA BUDDHA TEMPLOMA BENGÁLIÁBAN.

czimborált. Ettől ijedt meg legjobban Ebesei, mert ebben érezte magát a legbűnösebbnek, holott Szilágyi Sámuel ezt csak úgy találomra vetette oda. Egyszerűen elősorolt minden érvet, a mi az elvetemedett embert lefegyverezhette. Ha a kard meg nem ölte, majd megöli a fiskális tolla.

Mikor így előkészítették az ügyet, a tanács ismét összeült Domokos Lajos elnöke alatt. Beidéztek a Márki-házaspárt, felhózták a még mindig letartóztatott Ebeseit s Domokos főbíró uram ünnepélyesen felszólította a halovány asszonyt: nyilatkoztassa ki, hogy a két élő és törvényes hitvestársa közül szíve szerint melyiket választja.

Eszter nem szólt, de szeméi Ferenczen nyugodtak meg s kezét annak kezébe illeszté.

tartanak, tisztességesen, becsületesen; ha kiadják számomra az élelmet és az italt, úgy, hogy fogyatkozást semmiben sem látok. Isten neki! hadd maradjak halott a törvény előtt, csak aztán kijárjon rendesen a boroskám, mindennap a két tál étel s aztán tanácsuraimék is megígérik, hogy azt a pört a szegre akasztják.

A tanácsnokok összenéztek. Ugyan mi puhitotta így meg ezt a kőszívű embert? Nem cserélték-e ki az éjszaka? Hátha csakugyan igaz, a mit egy-két ember állit, hogy Ebeseinek csak az írását lopta el, titkait csalta ki valami katonapajtása s hasznát akar húzni a titokból.

Csak Szilágyi Sámuel uram nem csodálkozott. Nem feledte el, hogy ez az ember mennyire elszápadt, mikor csak úgy ügyvédi fogásból említett

Eredeti fényképek után.

A TEMPLOM HELYREÁLLÍTOTT MAI ALAKJA.

beáznék, magam meg eláznám, — s élczenék jót röhögött.

A főnótárius tolla gyorsan perczegett. Csakhamar készen lett a szerződéssel s hitelességnek okáért még Szilágyi Sámuel professzor úr is ellenjegyezte.

A bonyodalmas ügy így nyert megoldást. Hogy miért egyezett bele ez alkuba Ebesei Sándor, az csakugyan rejtély maradt. Évek multával olvasta aztán a tudós professzor úr a hadi tudósításokból, hogy egy ütközet alkalmával valami sebesült az ellenség előtt elárulta a hadállást, s ezért jól megfizették. Valószínű, hogy más ízben is járt így el. De a nevért nem tudták ki. Szilágyi Sámuel uram kész lett volna rá hitet tenni, hogy ez a sebesült Ebesei Sándor volt.

Élt még aztán egy pár évig. Odújából nem jött ki. Ha már halott, hadd legyen eltemetve. Étele, itala kijárt rendesen. Néha-néha azért zsörtölődött, hogy nagyobb itczével mérjék borát. Ilyenkor aztán fenyegetőzött, hogy ő felségéhez appellál. A kibővített itcze újból lezárta ajkát. A Márki-házaspár pedig élt boldogan. A tanács böles ítélete folytán nyugalomuk biztosítva lett. Ebesei Sándornét, holott első hitese férje élt, mindenki úgy tisztelte, mint Márki Ferencz polgár törvényes feleségét, mert a mit a tanács bölesen elhatározott, azt köteles tiszteletben tartották.

Ekként ítélték a kétes perekben még a mult század végén is a hazai nagyobb királyi városok atyái. A törvényeket a szív és becsület diktálta, s nem nyögözték lelkiosmeretüket a büntető törvénykönyvek czikkelyei.

kori emléket. Huszonnégy századdal ezelőtt e helyen volt kihirdetve azon emberbaráti s minden élő lény iránt való kegyetlenség elméleti hittan, melynek szellemi árja, idővel, Ázsiának legtávolabb vidékeire is áldást hozóan elhullámozott s mely bizonyos mértékben, az összes emberi nemnek, ha nem is felét, de egy harmadát hatása alatt tartotta.

A két ezer évnél régebbi építményt az angol kormány megmentette az enyészettől, több mint százezer rupiára menő költségen. Hasonlót tett több évvel ennekölte a nagyszerű mahomedan építmények gyöngye, az Agra városában lévő Taj Mehal mauzoleummal, melynek helyreállítására háromszázezer rupiát meghaladó összeget utalványoztak az angol birodalmi kincstárból.

1883 elején Buddha temploma körül volt meg véve építkezési állványokkal, úgy, a mint azokat egy másik fényképünk feltünteti. Az épít-

be kell vallani, hogy elvesztette őskori vonalmas bájait.

Ha megtekintjük azokat az ábrákat, melyek előbbi alakjában mutatják, a templom közelében számos domború és kisebb-nagyobb alakú piramidális emelvény és kőfaragvány tűnik szemünkbe. Ezek egy része a talajba van beépítve, másik a helyéről elmozdítható. Ezek, az úgynevezett «sztupák» vagy «csaitják» (chaitya), melyeknek két példánya egyenesen onnan került Budapestre, tudományos akadémiánk számára. Dr. George King baráti felügyelete alatt maradtak ezek több éven át Kalkuttában, hála illeti őt szives gondviselésükért.

Köztudomású, hogy a Buddhizmus igen sok dogmatikai és rituális részletet vett át a Hinduizmus és a Bráhmán Bráhmánizmusból s köztük az ereklyék tisztelete nagy fontossággal bír. A szoros értelemben vett ereklyék közé számíttatnak: a szentek csontjai, haja, körmei és

A RESTAURÁLÁS ALATT.

GAUTAMA BUDDHA TEMPLOMA BENGÁLIÁBAN.

és ez nem mese, kevés változtatással megtörtént tény, miről jegyzőkönyvek tanuskodnak. Lehet-e ember, kibén érző szív dobog, ki a tanácsnak ez érdemben hozott ítéletét kárhözváttná?

BUDDHISTA EMLÉKEK AKADÉMIÁNKBAN.

London, 1891 április 20.
A mint 1883. év tavaszán meglátogattam a Bengália felső tartományában, Biharban fekvő Buddha Gáyat, a mint azt boldogult Csoma Sándor nevezte, — a «Buddhizmus Jeruzsalemét» — a 160 lábnyi magasságú nagy templomnak, melyet Gautama Buddha emlékére kortársai emeltek, egy oldalát még mindig azon roskadozó állapotban találtam, a mint az itt bemutatott egyik fényképe ábrázolja. A megrepedezett és félig dűledező kő- és téglapületek burjánlása itt-ott gazdag tropikus növényzettel volt elfedve, melynek felülől beékező gyökerei végső szétbontással fenyegették a tiszteletet gerjesztő os-

mény tetejéről egy szép tavaszi reggelen körültekinttem a Buddhizmus szent földére, megsemmeltem a közeli hegyláncolatnak azon csúcsait, melyeket Gautama Buddha lépteivel és üdvözítő oktatásaival megszentelt.

A harmadik kép mutatja a helyreállított nagy templom mai alakját. A bejárat fölött, terjedelmes kőtáblára vésvé, olvasható rövid története, mely így szól: «Ezen régi Mohr Bodhi templom, mely azon a szent helyen építetett, a hol a királyfi Sakhya Sinha Buddhává lett, kijavított a brit kormány által 1880-ban.» Illetőleg eredeti szövegében a felhívás így szól:

The ancient Temple of
MOHR BODHI
erected on the Spot where Prince Sakhya Sinha became a
BUDDHA

was repaired by the British Government under orders of
Sir Ashley Eden The Lieutenant Governor of Bengal
A. D. 1880.

J. D. Beglar Esq. Engineer in charge of the works.
Az épület mostani alakja ékes és szilárd, de

ruhadarabjai. Ceylon szigetén Buddhának egy foga kiváló ájtatosságnak tárgya. Ezen ereklyék nagyobb ünnepélyességeknél, vallásos körmetek alkalmával szerepelnek s a babonás nép, egyszerű hitében, rendkívüli csodálatos hatást tulajdonít nekik. Az ereklyék őrzetére bizonyos szekrények voltak szánva és sztupáknak nevezettek. Valószínű, hogy az őskorban, már Buddha születésekor, Krisztus előtt 500 évvel, a hinduknál szokás volt dombokat emelni a fejedelmek, szent és hírneves emberek hamvai fölé; ez a divat maiglan is fennáll Kelet-Indiában. Rajendrolála Mitra, híres hindu tudós, kit a magyar tud. akadémia is beválasztott tagjai közé, azt hiszi, hogy a sírdombnak félgömbszerű alakja a vízbuborék képletét jelenti, mely a földi mulandóság fogalmát híven képviseli. Ezen sírdombok eleinte csaitják-knak, később sztupák-knak nevezettek. Idő folytán a csaitják-k az ereklyék őrzetére szánt építményeket is jelentették, melyeket szokássá vált a vallási gyülesterem közepére építeni; a sztupa név alatt pedig oly sírdombot értettek, mely az épületen kívül, a szabadban

1-én született, s mint említők, a legidősebb Nassaui Miklós hercegnek, a jelenlegi luxemburgi nagyherceg fivérének s nejeének (Puskin, a híres költő leányának) három gyermeke közül. Puskin leánya, Natália, előbb Dubelt tábornoknak volt neje; de ettől elválván, Nassaui Miklós-hoz ment nőül, miután előbb a waldecki fejedelemtől a Merenberg grófi címet kapta, melyet gyermekei is viselnek. Merenberg grófja a mult őszzel a berlini udvarnál is bemutatva két leányát s ott nagy előzékenységgel fogadták. Reménylik is, hogy Zsófia grófnő bája és szeretetreméltósága utóvégre is ki fogja engesztelni Mihály nagyherceg rokonait és a czárt s megbarátkoztatja a rangon alóli házassággal, mely az orosz uralkodó-házban nem is első, nem is utolsó, de nem is ritka.

Alig egy héttel Olga Fedorovna nagyhercegnő öngyilkossága után a táviró *Nikolajevics Miklós* nagyhercegnek, Miklós a «vas czár» és Sarolta porosz királyi hercegnő 1831-ben született második fiának halálát jelenti, ki már régen agylágyulásban szenvedett. Miklós nagyherceg 1849-ben alig 18 éves korában atyjával, Miklós czárral, Magyarországra készült, de Varsóban épen az elindulás napján lovával

kifizették. A haditörvényszék eleinte nem vette figyelembe a vádlottak vádjait; de a tolvajok, kikre rábizonyult, hogy mintegy 46 millió ezüst rubel erejéig károsították meg a kincstárt, nem tágtítottak, s így a csunya dolog napfényre jutott. II. Sándor czár a tolvajokat felakasztatta, testvéröcséjét pedig bizonytalan időre külföldre száműzte. Amde a nagyherceg nem nyugodott meg a botrány ily módni elsimításában, hanem Párisban, egy ottani napi lapban, igazolására egy hosszú cikket tett közzé, melyben nemcsak maga Goresakov herceg kancellár és a többi miniszterek, hanem ezeken kívül a háborúban részt vett valamennyi tábornok is, mint család és tolvajok voltak bemutatva. A czár parancsára Miljutin hadügyminiszter ugyanazon francia lapban kimutatta e vád alaptalanságát, mire Miklós nagyherceg még egyszer és pedig oly hangon felelt, melyet a különben szelidlelkű Sándor czár sem tűrhetett el. A nagyherceg katonai rangjától és minden egyéb méltóságaitól megfosztatván, az orosz birodalom területéről örök időkre száműzetett.

Párisban a száműzött nagyherceg eleinte fényes háztartást vitt, de midőn adósságait az orosz udvar nem akarta kifizetni, utóbb elég

EGYVELEG.

* Páris városának tengeri kikötővé változtatása. Törvényben a kikötött bizottság 345.027 szakértő véleményét kérte ki s e nagy számból csak 13 nyilatkozott elítélőleg, ezek is nagyobb részt oly üzleti vállalatok, melyek a nagy terv megvalósulásától félnek. A tervezet szerint Bonentól Párisig 20 lábmal mélyítik meg a Szajná s csatornák által meg is rövidítik. A kivétel költsége 60 millió forint volna.

* A leghosszabb vasut lesz a földgömbön a most épülő nagy szibériai vasut, melynek hosszát majdnem 6500 kilométer lehet becsülni. Ha e nagy vasut kiépül, a földet 40 nap alatt lehet körülutazni. Jelenleg Szent-Pétervárról Vladivosztokig nyáron 2½, télen 4 hónap alatt jut el a levél, ha a vasut készen lesz, 11—12 nap is elegendő. Eddig a leghosszabb vasut vonalak az atlanti-pacifica vonal 5600, az északi pacifica vasut 5300 s a kanadai vasut 5000 kilométer hosszúságban.

* Az óceán legmélyebb helye Kamesathától délre van s 8515 méterre megy, tehát nem oly nagy, mint a minő magas a legnagyobb hegy, mert a Gaurisankor csúcsa 8840 méter magasságban van a tenger színe felett; de míg a tenger mélysége átlag 3320 méter, a hegyeké csak 693 méter.

* Ötvenezer forint értékű ágyat csináltatott magának Párisban egy indiai fejedeleml. Az ágy négy

OLGA FEDOROVNA OROSZ NAGYHERCEGNŐ.
† 1891 április 13.

MERENBERG ZSÓFIA GRÓFNŐ,
MIHAJLOVICS MIHÁLY OROSZ NAGYHERCEG NEJE.

felbukván, csak Miskolcra érte utól Paskievics herceget az orosz sereg zömével, melyet akkoriban a cholera és a honvágy tizedeltek. Testvérbátyjával, Konstantin Nikolajevicsel, jött Miskolcra, honnan azonban az orosz fővezér unszolására ismét haza utazott. Sokan híres hadvezért láttak benne, noha sem Krimában, sem pedig az utolsó török háború alkalmával, a mikor az európai orosz hadseregnek volt főparancsnoka, nem igazolta a hozzá kötött reményeket. Plevna alatt Szkobelev befolyása alatt állván, halomra lövette katonáit, úgy hajtva őket naponta a török sáncok ostromára. Csak II. Sándor czárnak a csatatéren megjelenése vetett véget a botrányos eljárásnak.

A nem épen dicsőséges béke megkötése után a czár testvéröcséjét tábornagygyá nevezte ki. Néhány hét múlva, midőn a sereg visszatért, a többek közt Horovitz és Kohen kereskedők, meg valami Gregor nevű örmény, kik a csapatok számára az egész hadjárat alatt élelmi szereket és lótapot szállítottak, csalás miatt perbe fogtattak. A vizsgálat alkalmával azt vallották, hogy Miklós nagyhercegnek, ki számukra a pénztalványokat kiállította, két millió rubelt ajándékoztak, illetőleg ezen összeg erejéig adósságait Párisban, Rómában és Szent-Pétervárott

rossz anyagi viszonyok közé jutott. II. Sándor czár halála után, az új uralkodó trónra lépte alkalmával nagybátyját Párisból visszahívatta ugyan, de Miklós nagyherceg Szent-Pétervárról alig egy év múlva a zár alul feloldott vagyonát oly módon kezdte pazarolni, különösen a kártyasztaloknál, melyeknél százszázalékban, sőt milliókban foly a szerencse játéka, hogy rendkívüli pazarlása miatt öt tulajdon testvéröcséje, Mihály nagyherceg, gondnoksága alá kellett helyezni. A gondnokság alól később felmentetvén, többnyire Párisban és Cannesban lakott. Onnan a tavalyi nagy hadgyakorlatokra haza érkezvén, mint a lovasság főfelügyelője oly zavart parancsokat osztogatott, hogy elmebeli baját kétségbe vonni többé nem lehetett. Utóbb erős lázrohamaiban családjára nézve is veszélyessé válván, olupkai birtokán, Krimában, majd moszkvai palotájában szigorú felügyelet alatt állott, míg reá is, másokra is kínos életének végét nem vetett a halál.

Miklós nagyherceg az osztrák-magyar 2-ik huszárezred tulajdonosa és mint ilyen nálunk ezredesi ranggal bírt.

végén automat nőalakok állanak, melyek az alvót folyást legyezik s a matrác, ha valaki az ágyba fekszik, operadarabokat játszik. — I. Napoleon fiának a római királynak, böcsője különben még drágább volt, 70.000 forintba került s a legkitűnőbb francia műiparosok hat hónapig dolgoztak rajta.

* A legdrágább bor a világon a brémai város pinczéjében levő 1653-ki rüdesheimi, mely sötét sör színű, erős s feltűnő zamatu. Ebből a borból csak orvosi rendeltetése adnak egy-egy kis adagot s csak három egyén: I. Vilmos császár, Frigyes császár és Bismarck kaptak megiszeltettként egy-egy kis palackkal. Most már egy polárhányi ily bort mesés összegekre becsülnék.

* A sajt nehezen emészthető eledel, a mint azt újabban egyes sajtíjakra nézve is kimutatták. Míg a legtöbb eledelt egészséges gyomor 4—5 óra alatt megemészteti, a sajtok közül csak a chesler és roquefort fajok emészthetnek meg négy óra alatt, a ementáli, gorgonzolai és neuchatelai sajtokra 8, a romadour sajtra 9, a fromage de Brie sajt megemésztésére pedig tíz óra is szükséges.

* Gyilkos akasztott ember. Hamburgban 1563-ban télen felakasztottak egy tolvajt s midőn holttestét levették, az egészen merevvé vált. A bonczteremben dr. Schlegel városi főorvos a merev kart megütvén, az egyszerre oly erővel esett le az orvos fejére, hogy az ütés és rémület következtében szörnyet halt.

GRÓF ANDRÁSSY MANÓ.

1821—1891.

A magyar arisztokráciának ismét van egy nevezetese halottja, a ki közéleti szereplésével tekintélyes állást vívott volna ki magának a társadalomban akkor is, ha a tekintélyt, rangot, vagyont nem örökléi készen már születésekor. Andrassy Manó gróf csak egy évvel és néhány hónappal élte túl nagy nevű testvéröcséjét, az újabb történetünkben oly nevezetes szerepet játszott államférfiút, gróf Andrassy Gyulát. Utazás közben, Görzben hűnyt el egy véletlenül támadt fekély következtében az a férfiú, a ki nem csupán a hazai vasipar kifejlesztésében tanúsított buzgalomával, hanem törhetetlennek látszó egészségével is rá szolgált a «vas-gróf» névre, a mint újabban általánosan neveztek.

Börne, a híres német humorista, szellemesen írja le az olyan ember helyzetét, a kinek nevezetes testvére van, s a kinek a társadalmi érintkezésben rendszerint olyan szerep jut, mintha nem is volna önmagában is valaki, hanem csak a testvérenek tartozéka. Nem a saját, hanem a testvérenek értékére becsülnék s minduntalan figyelmessé teszik, hogy a kitüntetést, melyben részesítik, nem önmagának, de érdemes bátyjának vagy öcsésének köszönheti. Nos, Andrassy Gyula gróf, a kit Deák Ferencz Magyarország providenciális államférfiának nevezett, elég nagy ember volt arra, hogy nevezetesekké tegye vele egy nevű atyafiait, s hogy a saját érdemeiért tegye emlegettető azokat is. Andrassy Manó gróf mindaz által nem ezen a réven, hanem a saját egyénisége által volt a magyar arisztokráciának s a magyar közéletnek kiváló férfi s elég érdeme volt önmagának is, hogy azt, miszerint véletlenül egy nagy ember bátyjának született, ne számítsa különös érdemei közé.

Nem fényes fegyvertények, nem is államférfiúi nagy alkotások tették ismeretessé nevét. Az ő természet nem ezekre volt alkotva, hanem inkább a mai kor gyakorlatias irányának volt megfelelő. Óriási vagyon birtokában oly tevékenységet fejtett ki, mintha csak ezentúl kellene családja jövőjét biztosítani. Az országnak nemcsak legnagyobb földbirtokosai közé tartozott, de a legelső volt mágnásaink között, a kik a külföldi nagy urak példájára, tevékenységüket az iparmunkának, tőkijüket, vagyonukat ipari befektetésekben hasznosították, sok embernek adnak foglalkozást, kenyeret s közvetve a nemzet vagyonát is gyarapították.

Ez az ipari vállalkozás volt életének jellemvonása, mely mellé a művészetek iránti nem közönséges érdeke s a közügyek iránti érdeklődés csatlakozott. A képviselőházban is, melynek egyik legnépszerűbb alakja volt, többnyire gazdasági, művészeti és kulturális kérdésekben hallatta mindig élénk érdeklődéssel hallgatott szavát, a nyelvi szabályokkal és a formai tökélyvel nem sokat törődött, de eredeti, s gyakorlati eszmékben soha sem szűkölködő felszólalásaiban.

Csikszentkirályi és Krasznahorkai gróf Andrassy Manó, gróf Andrassy Károlynak, Gömör-

megye egykori szabadelvű követének legidősebb fia volt, s 1821-ben márczius 3-án született, s Pesten végezte egyetemi tanulmányait, hol bölcsészettudorrá is avattatt. Ahhoz az ifjúsághoz tartozott, mely a nemzeti ébredésnek s a szabadelvű haladásnak legteljesebb híve volt. Barátait is az erősebb becsvágyú tanulótlarsak közül választá, kik között leginkább vonzódt Lónyay Menyhérthez és Madách Imréhez, amabban a gyakorlati tudományok iránti vonzalmat, ebben a szelíd költői lelkületet becsülven nagyra.

Még igen fiatalon utazta be Európa nyugati és déli részeit, különösen Spanyolországban töltvén több időt, honnan érdekes tárczarajzokat irogatott az akkori magyar mágnásvilág fölka-

Koller utófény 1891. évi fényképe után.

GRÓF ANDRÁSSY MANÓ.

grófnőnek mind a három fia buzgón szolgált a nemzet ügyét: Gyula, mint főispán, honvédezés és végül diplomáciai megbízott, Aladár mint Bem apó hadsegéde, Manó mint főispán.

Midőn Windischgrätz Pestet elfoglalta, gróf Andrassy Manó kiutazott Kelet-Indiába, melyről később «Utazás Indiában» cím alatt egy pompás kiállítású illusztrált nagy könyvet adott ki, melyért a magyar tud. akadémia 1858-ban levelező tagjának választotta. E munkájához sajátkezűleg készített számos rajzot és vázlatot. A rajzban ugyanis szép gyakorlata volt, s már az 1848-ki mozgalmas időkben ő rajzolta a legelső magyar illusztrált humorisztikus lapha, a Lauka Gusztáv által szerkesztett «Charivari»-ba a legszellemesebb torzrajzokat.

A szabadságharcz utáni szomorú években egész erélyvel adta rá magát a közgazdasági munkásságra. Buzgón vett részt a Tiszaszabályozás munkáiban, melyekre gróf Károlyi Györggyel tizenegy millió forint kölcsönt vett föl s az ármentesített területek számára az osztrák kormánytól 15 évi adómentességet eszközölt ki. Résztvett továbbá a gazdasági egyesületek működésében s ugyanezre kezdett a vasmű- és bányapár terén is nagyobb szabású működést kifejteni. E tekintetben valódi úttörőnek tekinthető, mert ő volt az első magyar főúr, a ki nagyobb szabású ipari vállalkozás terére lépett, megjelölve ezzel nagy vagyonú arisztokráciánk előtt egy oly irányt, mely általuk addig, az ország nem csekély kárára, csaknem egészen parlagon hagyott.

Nőül véve Pálffy Gabriella grófnőt s nem sokára gyermekekkel is megáldva, még inkább ösztönözve érzte magát a tevékenységre. A gömöri vasműipar felvirágoztatója lett, bánya- és vasúti vállalatok létrehozója s általában az ország első rangú acquisitora.

De e mellett nem csökkent a művészetek iránti érdeke s a közügyek szolgálatában kifejtett buzgalma sem. Szenvedélyes gyűjtője volt a régiségeknek, műtárgyaknak. Betléri kastélyában s itt a fővárosban, mérleg-utcai palotájában oly nagybecsű gyűjtemények vannak, melyekhez hasonlókat csak egy nagyúr nemes kedvtelése hozhat létre. Örökölt kincseihez tömörkedet szerzett s anyyi sok becses ékszert, történeti és családi ereklyét, régiséget, ritkaságot, fegyvert, képet, szobrot, ódon arany- és

csipkeszövetet kevés magánember gyűjteménye mutathat föl még a külföldön is, mint a menyinyi az ő gyűjteményében látható.

A külső csínra is sokat adott. Betléri és parnói kastélyai nemes izlésének emlékei. E mellett nagy uradalmában, kivált a betléri, parnói és taktá-kenéziben mindenütt minta rend és eszén uralkodik s az ő alkotó keze az ország nem egy pontját tette kiessébbé. Tátra-Füreden pompás nyaralót emelt s hogy budapesti nagy háza helyén is díszes palotákat építsen, abban csak a halál akadályozta meg. Különös gondnal és körültekintéssel vezette és igazgatta vagyjait és bányaműveit, úgy, hogy a míg Gömörben számos gyár elpusztult, az övéi egyre növekedtek és gyarapodtak.

A közszolgálatot, ámbár egyáltalában nem érzett magában nagyobb szereplésre sem hivatást,

SZENT MÁRK OROSZLÁNJA A DOGE-PALOTA UDVARÁN VELENCEZÉEN, JAVÍTÁS ALATT.

sem ambíciót, olyannak tekinté, mint a melyre a nemesség kötelezi. Soha sem vonta meg erejét a közügyek szolgálatától, hacsak hazafiságával összeegyeztethette. A provizorium alatt nem fogadta el a főljánlott főispáni állást, de már báró Vay Miklós kancellársága alatt szívesen lett Gömör megye főispánja. Az 1861 utáni években a kiegyezés gazdasági, egyesületi és irodalmi téren működött. A sajtó útján gyakran szolt hozzá a közkérdésekhez s halála előtt röviddel is több cikket jelent meg a hírlapokban. Közhasznú és sokoldalú munkásságáért, melyet a közügyek terén kifejtett, többféle kitüntetésben részesült; 1887-ben ő felsége által valószínű belső titkos tanácsosnak is kinevezetett.

A koronázás után egyidejűleg ismét Gömör megyének volt a főispánja, 1881-től kezdve pedig ugyane megye roznyói kerületének képviselője. A Deák-párthoz tartozott, majd a fuzionált pártnak lón erős, de sok tekintetben önálló gondolkodású híve. Főrendiházi tag nem kívánt lenni, az neki nagyon «nyugodalmos» volt, mert ő a mozgékony életet szerette a politikában is. Főszólalásaiban mindig volt elmélet és mindig volt gyakorlati eszme és főként őszinteség. Utolsó felszólalása egy interpelláció volt, melyet a kultuszminiszterhez intézett a primási széknél Budapestre áthelyezése tárgyában.

Az izmos, erős, piros arcú férfi, akin senki nem ismerhette föl a hetven évet, a ki könnyedén járt, vidáman mosolygott, jóízű beszélgetett, nemsokára ezután egy váratlan, rövid betegségnek lett az áldozata. Nem győzve bevárni a késedelmező tavasz, elébe utazott a mult hó végén, Meránba. Utközben vált veszedelmessé reá nézve egy nyakán támadt kelés. Újtát félbe kellett szakítania, kiszállt Görzben, hol egyik leánya, herceg Eszterházy Miklósné tölté a telet. Műtétet kellett rajta végrehajtani; de az életét már az nem menté meg. Ápril hó 23-án a gróf Andrásy-család szeniora kiszendetett.

Halálát nemcsak özvegye, Pálffy Gabriella grófnő, egyetlen fia, Andrásy Géza gróf es. és kir. kamarás és tartalékos honvéd-huszárról származó és neje Kaunitz Eleonora grófnő; leányai: Irma, herceg Eszterházy Miklósné; Etelka, herceg Odescalchi Gézáné; Natália, gr. Széchenyi Aladárné, és Karolina, gróf Karátszonyi Jenőné ezek gyermekei gyászolják: részt vesz fájdalmukban az ország értelmisége, végre is s külö-

nösen az a száz meg száz család áldja halálával nevét, a melynek az elhunyt gróf kenyéradója volt.

SZENT MÁRK OROSZLÁNJA.

Veneze világhírű műemlékei között nem utolsó helyen áll az a 16 méter magasságú két gránitoszlop, mely a Szent Márk teréről hosszukás négyzet alakban a nagy-esatorna felé nyíló úggyvezett Piazzettán áll, közelében Szent-Márk templomának, a doge palotának s általában mindannak az építési és művészi nevezettségnek, melyet egyetlen ott megforduló idegen sem mulaszt el megnézni. A két oszlop egyikén Szent Tivadar szobra van, a másikon a venezei köztársaság czimere, a szárnyas oroszlán, mely tudvalevőleg Szent Márk evangelista jelképe, ugyane az evangelistáé, kinek 811-ben Egyiptomból ide hozott tetemei tették állítólag nagygyá és híressé Veneze városát.

A szárnyas oroszlán szobra, melyet annyiszor lefényképeztek és lerajzoltak, jelenleg nem látható eredeti helyén. Nemrég ugyanis hatóságai vizsgálat után megállapították, hogy az oroszlánt tartó oszlopnak feje már összetört s így a leomláshoz már közel áll. Rögöten intézkedtek s a szárnyas oroszlán szobrát levtették és egyelőre a dogék palotájának udvarában helyezték el. A sajtóságos alakú óségi szobrot azóta tömegesen látogatták benszülltek és idegenek, mivel most egészen közelről szemlélhetik meg. Itt kiállítva mutatjuk be mi is. A szobor kétségkívül újabban is javítás alá esett, az oroszlán karmait és farkát csakhamar azután újból készítették, midőn a város ezen jelvénye visszakerült Párisból, hova a mult század végén I. Napoleon vitette. Most is igazítani fognak rajta egyet-mást, a minthogy ezer éves műemléken mindig akad valami javítani való. De az egész mű megtartotta óségi jellegét s kétségkívül érdekes így közelről is látni azt mindenkinek, ki egykor Venezeben megfordult s a Szent-Márk tér bübajos nevezettségéi között ezen érdekes szoborban gyönyörködött.

EGY BACH-HUSZÁR A SAJÁT ÉLMÉNYEIRŐL MAGYARORSZÁGON.

Magyarország története újabb korszakának kevés fontosabb mozzanata van az 1860-ik év október 20-ikánál. A szabadságharc leverését követő hosszú szélesed némaságába, az elköszött alkotmányos jogok felett típrő abszolutizmus sötét éjjelére ekkor esett az első napsugár, mely visszaadta a csüggedők reményét. A rövid időre új életre ébredt alkotmányos korszak,

megdöntve a reakció gyűlöletes rendszerét, fontos lépést képezett a nemzet politikai léte elismeréséhez a hatalom szemében, s biztos útját egyengette a nemzet és dynasztia kibékülésének. Belátták Bécsben, hogy fel kell hagyni a sikertelen kísérlettel, mely Magyarország germanizálását tűzte ki politikai dogmájául, s hogy a nemzet erkölcsi ereje egész törhetlenségével áll ellent a bécsi centralisták leplezetlen törekvéseinek.

Tudjuk, mik hozták létre a fordulatot. A Bach-korszak sötét emlékei a leggyűlöletesebbek közé tartoznak, melyeket valaha idegen hódítás hagyott maga után ebben a hazában, s az idegen földről behozott hivatalnokok sem valami kellemes emlékek hagyták el Magyarországot az abszolút rendszer megbukása után. Az alább ismertető könyvben, mely «Acht Jahre Amtsleben in Ungarn, von einem k. k. Stuhlrichter in Disponibilität» czím alatt, Lipcsében jelent meg, egy Bach idejéből szolgabíró mondja el magyarországi élményeit, a melyek némi adalékul szolgálhatnak az akkori idők jellemzéséhez, noha előadása épen nem ment az elfogultságtól és túlzásoktól, a mit egy szük látkörű osztrák bürokrata nézetei kölesönözhetnek előadásának.

1853 tavaszán terjedt el először a hír, hogy Magyarország belkormányzata új alapokon fog szerveztetni, s e czélból az osztrák tartományok hivatalnokai karának egy része fog az új rendszer megvalósítására az országba hivatni. Az erre vonatkozó osztrák igazságügyminiszteri rendelet csak annyit mondott, hogy a Magyarországon fennálló ideiglenes törvényszékekhez kisegítők gyanánt és az új törvények és az új eljárás kevésbé ismert formáinak kitanítására alkalmas igazságügyi hivatalnokok fognak az osztrák tartományokból kirendeltetni, részint mint járásbírói adjunktusok, mint társasbírói assessorok és országos törvényszéki ülnökök, részint pedig mint felsőbírói kisegítő referensek, még pedig a provizorium tartamára eddigi szolgálati viszonyuk fenntartásával s az előbbi fizetés félével enylenlő pótlék mellett.

Ismeretes, hogy ez időben (1853) a röviddel utóbb első folyamodásban a szolgabírói hivataloknál újból egyesített igazságszolgáltatás elválasztása a közigazgatástól már be volt fejezve s utóbbinak éln a es. k. belügyminiszternek alárendelve egy polgári és katonai kormányzó állott, míg az ország kerületekre volt felosztva, egy-egy főispánnal és kerületi tanácsosokkal, a kerületek megyékre, megyei előjárósággal és kommisszáriusokkal s végre a megyék járásokra, járásbíróikkal és adjunktusokkal. Ez a beosztás azonban még az év folyamán szintén lényeges változást szenvedett. Igazságszolgáltatási tekintetben minden kerületben egy az igazságügyminiszterium alatt álló kerületi főtörvényszék működött, mint másodfolyamodási bíróság, több országos törvényszék a rezervált jogügyekre, vétségek és büntetésekre, járási társasbírók a többi vétségekre, és járási egyesbírók a kisebb polgári peres és kisebb büntügyekre és kihágásokra.

Mindezt csak röviden érintjük, hogy ráterjünk a személyes élmények előadására, melyek a röpirat keretében foglaltaknak.

A hős, kiről ezúttal zeng az ének, az elsorolt bíróságok egyikéhez beosztva kapja épen az utasítást, hogy rendeltetési helyére a legközelebbi úton bevonuljon. Kedvetlenül, családjától határozatlan időre búcsút véve, enged a parancsnak, s mivel útja a «korona tartomány» (érsd Magyarország fővárosán viszi keresztül, egy vaskos magyar perrendtartással felfegyverkezve indul apostoli útjára, hogy a civilizáció evangéliumát vigye meg a barbárság sötétjében tévelygő, félvad ázsiai népeknek.

Hosszas és felesleges volna elmondani az első napok nehézségeit, az ügykezelés bonyolódott voltát, az összes akták revizióját, a telegkönyv és árva-ügyek rendezését, a bünvádi eljárás hiányában érezhetővé vált rendtelenségek orvoslását, stb., a melyekről az új «magyar» hivatalnok oly panaszosan szól. «Érettségfontolás után, — írja, — abban állapotunk meg előjárómmal és kollegáimmal, hogy naponként két órán át formális felolvasásokat tartok nekik az összes anyagi és alaki jogról. A szolgálat és küldetésem igényeihez képest a következő órábeszélést csináltam: Reggel 6—8-ig előadás, melyen az ügyvédek

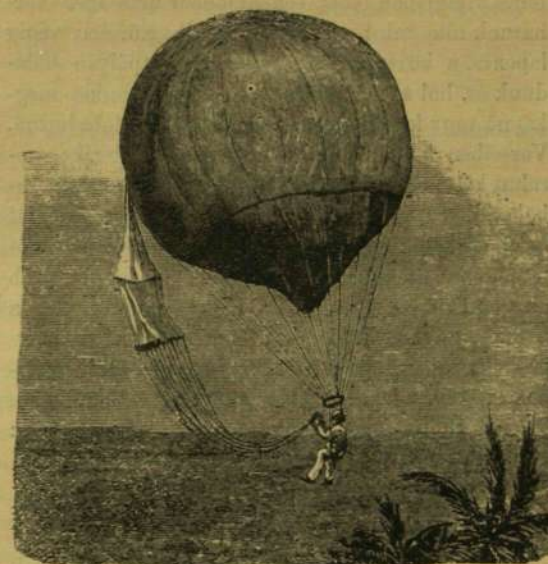
is résztvehetésért folyomadtak. Azután a beérkezett ügydarabok kiosztása, megfelelő utasításokkal, a mi egy órát, sőt többet is vett igénybe, 9 óráról hetenként kétszer tárgyalás, a többi napokon a kezelő hivatalnokok oktatása, majd az elibém terjesztett referatamok megvizsgálása. Ez eltartott 11 óráig, mire a számos rám várakozó feleket hallgattam ki. E közben dél lett s bár déli pihenőre csak egy órát engedhettem magamnak, még e rövid szünet után sem áldozhattam magam saját referenci színtemnek, mert egy 1 órákor érkezett magyar nyelvtanító, a tótót már legközelebbi idő alatt elcsajátítottam, — hogy beavasson a magyar nyelv nehezen hozzáférhető titkaiba. Egy óra múlva a hivatalba siettem, hogy a holnap előadásra formulárekat írjak s csak mikor már sem a fogalmazónak, sem az irodai személynéknek, sem az ügyvédeknek, sem a feleknek nem volt rám szükségök, szentelhettem magamat saját ügydarabomnak, mely a legnehezebb és leterjedelmesebb volt.»

Mellesleg azonban teljes elismeréssel emlékezik meg magyar hivatalnoktársai alapos tudásáról, fáradhatlan szorgalmáról, könnyű fogóságáról, s bevallja, hogy a viszony köztük napról napra barátságosabbá alakult. Nemsokára őszintén bevallották, hogy odahivatásom első hírére mindannyian elhatározták magukban, hogy a szolgálatból kilépnek. . . Most, hogy megismeretek azonban, nemhogy lemondtak volna, de az új intézmények iránt napról napra nagyobb bizalommal kezdtek viselkedni. Különösen egy öreg urról állíthatja ezt. «Kezdetben a legbizalmatlanabb volt irántam, később a legőszintebb lett, s gyakran mondá nekem: «Barátom, derék fickó vagy, ha minden sváb ilyen, jöjjenek mind, szívesen fogjuk látni.» (!!!)

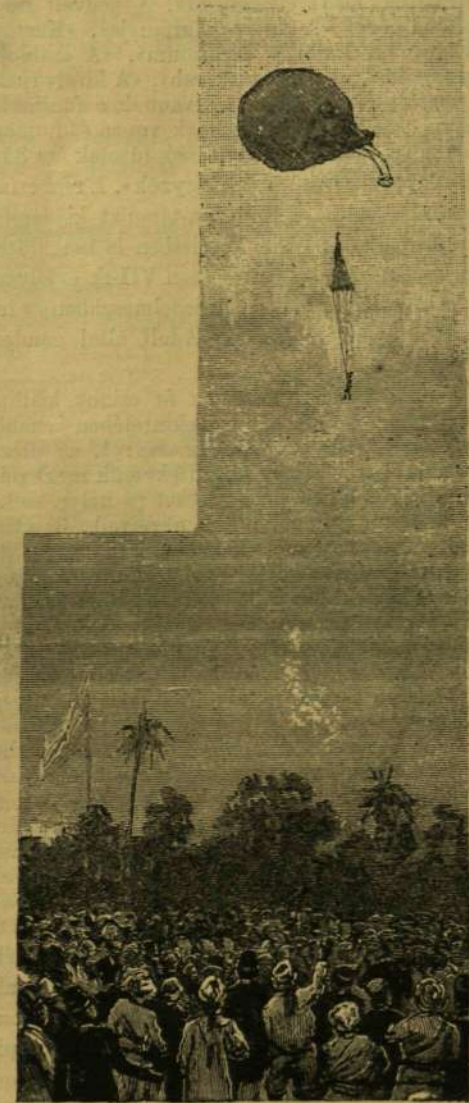
Vizsont azt sem tagadja, hogy német kollegái közül nem egy gyűlöltette meg maga magát, s e meggyőződéséhez a következő érdekes kommentárt fűzi: «Oly igaz az, hogy egy magas állású feljebbvalóm maga mondá, hogy szívesen visszaküldené Magyarországra a német hivatalnokok egy részét, ha nem félne, hogy blamirozza magát. Voltak, kik azt hitték, hogy hódítókat jöttek hódított földre s ezért dolyfösek voltak. Ezeket meggyűlölték. Mások az ellenkező végtelbe estek és megalázkodtak. Ezeket megvetették. Nehéz volt — mondja — a helyes közeputat eltalálni.»

Szerencsése — vagy szerencsétlensége — hogy nem sokáig kell az Augias istállója seprésével bajlódni. A reorganizáció e közben teljes erővel megindul s egy szép napon emberünk asztalán találja szolgabíróvá való kinevezetést, valamelyik távolesó megyébe. Első benyomása a meglepetés, a nem várt előléptetés felett, mely azonban hamar a csalódás és kedvetlenség érzeténél enged helyet. Szalad fűhöz-fához, hogy az új állomásról lemondjon és hazájába való visszahelyeztetését kérje, de mindenütt közönyös vállvonással fogadják; a főtörvényszéki elnök hosszú lelkét tart neki a háládatlanságról, hogy fiatal korában, fontos állásra hivatva, meghátrál. «Könnyű — gyomond — törvényszéki tanácsos lenni, inquirálni, referálni, votálni, véleményét határozatára emeltetni, vagy magát leszavaztatni, s azután szép csendesen, minden felelősség nélkül hazamenni az üléstől. De a szolgabíróké a legnehezebb és legmegtisztelőbb küldetés, ők a jogszolgáltatás tulajdonképeni oszlopai, csak ők gyakorolhatják azt közvetlen szóbeliség útján a tanulatlan felekkel.» Mi több, azt is meg kellett tudnia, hogy Bécsből határozott felsőbb utasítás jött, mindazokat, kik új állomásait elfoglalni vonakodnak, azzal boccsítani el az államszolgálatból, hogy újra alkalmazatásuk iránt ne tápláljanak reményt, meg dijnoki minőségben sem.

Mit volt mit tenni! — «Nehéz szívvel mentem a — szabóhoz, mértéket vétettem az előírászerű uniformisra s kerek 500 pengő forintot fizettem érte. Ugyanis a magyar hivatalnok számára a nemzeti viselethez hasonló külön egyenruha volt előírva, tollas kalppal, hosszú karddal, sarkantyús csizmával, szük nadrággal, attilával és mentével, mely utóbbi három darabon legalább 30 rőf arany színű volt alkalmazva. Az 500 forintnál még jobban bocsantott, hogy a szabónál egész lelkét kelle vennem a különböző öltöny darabok fel- és leöltésében. Sokat láttam és tanultam életemben, sőt megtanultam sarkantyús és magyar ruhában járni is; de annak felöltését és levetését két év alatt sem tanulhattam meg, s mindig egy szolgára volt szükségem, ki beleszorított, s ezután újra

FÖLSZÁLLÁS.

UGRÁS A LÉGHAJÓRÓL.

SZÁLLÓ-ERNYŐ.

LÉGHAJÓZÁS SZÁLLÓ-ERNYŐVEL.

kihámozott belőle. És milyen kellemes ez észlelő volt ez egyenruházat, minden évszakra! Forró nyáron a prém a vállon s a süveg a fején, télben és hóban a szük nadrág és papírvékony kordován-csizmák!»

(Vége köv.)

LÉGHAJÓZÁS SZÁLLÓ-ERNYŐVEL.

Csodálatos sajtósága az emberi természetnek, hogy jobb érzése ellen is gyönyörködik az úgynevezett hajmeresztő mutatványokban, melyek nem ritkán valóban életveszélyesek. Órági időktől fogva megtaláljuk ezt a vonást az emberek társas mulatságaiban, de mint más téreken, itt is épen korunkban lettek azok legfeltűnőbbek. A cirkuszos mutatványai, költélánczosok, a japáni késdobálás, a lövésnyek, a különféle sportok versenyeinek egymással a hajmeresztő mutatványokban, s minél valószínűbb az életveszedelem, annál inkább tolong a kíváncsi nép s annál élénkebb a tapsvihár.

Ily hajmeresztő látványosságra csődült össze közelebb Budapest lakossága is több ízben a városligetbe, hogy meglássa a nálunk még újdonság gyanánt szereplő léghajózást szálló-ernyővel. Coeurmont Leo híres léghajós mutatta be itt ezeket a kísérleteket több ízben s mindenkör jó sikerrel. Léggömbje aránylag kis terjedelmű, csak 600 köbméter űrtartalom volt, kausuk-anyagall kívül-belül bevont pamutszövetből s rajta alig méternyi átmérőjű kosár, melyben uti társával ült, mindaddig, míg a gömb tetejéről lefuggó szálló-ernyőn leereszkednie lehetett. Ez az ernyő közönséges vitorla vászonból készült, közepén felméter átmérőjű kerek nyílása van s nyolcz szál kötél függ le róla, melyekre egy karika van erősítve. Az ernyőt tartó kötél a léggömb tetején megerősített rugós kapocs segítségével kinyitja az ernyőt s Coeurmont rendszeren 1000 méter magasságban ugrott a kosárról a karikára, a léggömböt társára bízva s ekkor az ernyő pár másodperc alatt kifeszül és gomba formájú lesz, mely az esést meglássa s kevésbé veszélyessé teszi.

Régóta ismerték már a szálló ernyőnek ezen tulajdonságát s több léghajós használta is ezt leereszkedésénél, de mindig aránylag csekély magasságból tették vele kísérletet, s így az nem is volt mutatvány jellegű. Legelőször egy Baldwin nevű amerikai léghajós szállott le Uj-Yersey államban Rockawayban (New-Yorktól nem messze) 1000 láb magasságból s oly gyorsasággal, hogy 1 perc és 24 másodperc alatt már a szárazföldre jutott. Ez a roppant gyorsaság csak kezdetben valóban óriási, míg az ernyő gömbje egészen ki nem domborodik, azután másodpercenként alig tesz 4 méternyi, holott a gyorsan ugyanennyi idő alatt kétszer annyi utat tesz meg s a postagalamb 10-szer annyit, míg a versenyparipa is legalább 5-ször annyit. Ha tehát az illető léghajós ügyesen ugrik le a léghajóról az ernyő karikájára s az ernyő gömbjének kifeszülése gyorsan megtörténik, nagyobb baj nem fordulhat elő. Coeurmont azt is állítja, hogy a kötelek által ő némileg képes a szálló-ernyőt kormányozni, így pl. Budapestten szállva egyszer a Stefánia-út és lövésnyter mellett levő vitoronyra kellett volna lesnie, de sikerült ügyes mozdulattal kivinni, hogy mellette jutott le s habár hanyatt esett, még pedig nem is gyöngédnen, nagyobb baja nem történt.

Az amerikai példát legelőször csak amerikaiak követték, Leeds, Leroux és mások, de csakhamar rendes mutatványvá lett s mivel jól jövedelmezett, sokan tették kísérletet vele. Képeink egy része Spencer Percival útját mutatják, ki azokat Bombay keletindiai város környékén 1889 január 27-én s ápr. 16-án mutatta be, a mint azt képeinken a tropikus éghajlat s ind nemzeti öltözet is mutatják. A budapesti mutatványok ma már nem tartoznak a ritkaságok közé, sőt komolyan kezdik tárgyalni azt is, hogy a szálló-ernyőt katonai célokra fogják használni. Sikerkül-e? az a jövő titka. Jelenleg a léghajózást a szálló ernyővel csak mutatvány, mely az emberi szellem egyik diadalát mutatja a természet felett.

tőle, összetörték az ablakok. A raktárban 265 tonna lópor volt.

Az erdő paranc-noka, Spaccamela százados, a katasztrófa előtt gyanus ropogást hallott, mintha sor-tüzet adnának. Rögtön fölismerte a veszélyt, s a katonaságot az erdő elhagyására vezényelte, ő maga ott maradt, míg az őrség utolsó embere is elmenekült. Maga ekkor szintén menekülni akart, de már késő volt. Az iszonyu robbanás megtörtént, a százados súlyosan megsérült. A mezőkön is sokan megsérültek. Hivatalos adatok szerint 48 ember sérült meg, ezenkívül a városban is vagy 200 ember kisebb sérülést szenvedett. Beszélnek több halotról is. A király, a miniszterek azonnal a katasztrófa színe-héjére siettek. A pápa a robbanás pillanatában éppen misézett, s a ránkódásra kiejtette kezéből a helyet, de csakhamar folytatta a misét. A Vatikán egyik oldalán minden ablak bezáródott. A San-Paolo bazilika üvegfestményei mind elpusztultak, s a templom maga is sokat szenvedett. A Vatikánban a szent-kereszt, a Michel Angelo freskói éppen maradtak. A katasztrófa okát nem tudják, de nem lehetetlen, hogy bűnös kezek idézték elő.

HALÁLOZÁSOK.

Gr. ANDRÁSSY MANÓ földi maradványait Görzből Kraszna-Horkára szállították. Budapestre április 26-ikán érkeztek vele, s megállapodás nélkül viték tovább Rozsnyóra. Ápril 27-én volt a temetés. A rozsnói állomásra reggel nyolcz órakor érkezett meg a különvonat, mely a család tagjait meg a koporsót hozta. A szakadó eső dacára nagy közön-ség várakozott az állomáson és díszbe öltözött bányások és tüzölők sorakoztak a halottas kocsik két oldalára. A városban a halott iránti tiszteletből az üzleteket a temetés tartamára bezárták. A házakra fekete lobogókat tűztek és az összes harangok megkondultak, mikor a menet a városon keresztül haladt. A gyászkocsit a család férfi tagjai fedetlen fül követtek. Utánuk a beláthatlan kocsisor következett. A koporsót a rozsnói püspöki székesegyházban tették le és díszes ravatalra helyezték. A szebb-nél szebb koszorúk nagy tömege borította a ravatalt és a templom szentélyét valóságos virágos kertté változtatták át. A beszantelésnél jelen voltak a családtagok élőkön gróf Andrássy Géza az özvegy grófnővel, gróf Andrássy Aladár, Gyula, Tivadar, Sándor; Eszterházy Miklós, Lajos, Odescalchy Géza hercegek, Széchenyi Aladár, Karátsonyi Jenő grófok nejeikkel, s a többi családtagokkal, továbbá Gömör-megye, Rozsnyó, Dobsina városok és számos testület küldöttsége. Dél előtt 11 órakor Schopper György püspök a rozsnói székesegyházban beszantelte a halot-tat. A melyen megható szertartás után a megboldogult Kraszna-Horkára szállították, a hol délután 4 órakor kísérték utolsó útjára. Bornemisza László alispán, Stropm Ignác polgármester, Schlosser Albert bányakapitány és a környékbeli bányások, az uradalmi tiszték gróf Hoyos kormányzó vezetése mellett. A koporsóra a család tagjain kívül szebbnél szebb koszorúkat helyezett még Gömör-megye (Szeretve tisztelt volt-főispánjának), a rozsnói választókerület (Erdemdius képviselőjének), a szabadelvű-párti kör, Zempén-megye és még igen sokan.

TAUFER EMIL, fegyház-igazgató, a börtönügyek egyik legalaposabb ismerője, ki a fegyházi ügyekről cikkeit és könyvet is írt, meghalt 46 éves korában, Zencizán, (Boszniaiban). Egy ideig az igazság-ügyminiszterium tisztviselője volt, aztán a fegyházi ügyek tanulmányozására a külföldön hosszabb utazást tett. Majd Lipótvárra és Illavára neveztetett ki fegyházi igazgatóként, s nagy eredménynyel rendezte a börtönöket. Innen, a horvát kormány főlös-zólítására a lepoglavai fegyház rendezését vette át, s mikor ezzel készen volt Kállay Béni közös pénzügy-miniszter szerződés szerűleg Boszniaiban alkalmazta, s az ő terve szerint építették a zencizai nagy fegy-házat. A folytonos munka merítette ki a különben is gyöngye testalkatú férfit, kiben egyik jeles szak-emberünk szállt sírba. Az elhunyt Kolozsvárt szü-letett, s jómódú kereskedő fia volt. Özvegye és négy gyermek gyászolja a gyöngéd családapát. Tauffer Vilmos egyetemi tanár pedig szeretett bátyját.

A Perczel-családban ápril 22-ikén Pécssett egy-szerre két haláleset fordult elő. Este hat órakor ugyanis id. bonyhádi PERCZEL ISTVÁN, élete 89-ik esz-tendejében halt meg, másnapra virradatra pedig 25 éves ISTVÁN nevű fia, ki magyar államvasuti tisztvis-elő volt. Időse Perczel Istvánnak nagyon mozgalm-sultja volt. Táblalabiraja volt Baranyamegyének, majd helytartó tanácsos, aztán főbíró és a Ferencz József-rend tulajdonosa lett. Atyának és fiúnak te-metése egyszerre ment végbe.

ELLINGER JÓZSEF, a nemzeti színház operájának évtizedeken keresztül működött, érdemes tenoristája elhunyt ápril 30-án Uj-Pesten, 71 éves korában. Alig egy pár éve, hogy visszavonult a színpadtól, hol ritka kitarással és törhetetlen hanggal még agg ko-rában is sok sikert aratott. Ellinger egyszerű kalap-os legényből lett énekes, 1845-ben Pozsonyban mint kardalnok kezdte pályáját, de erős tenor hangja csak-hamar önálló szerephez juttatta. Énekelte Csakhamar Münchenben, német színpadokon, míg aztán haza

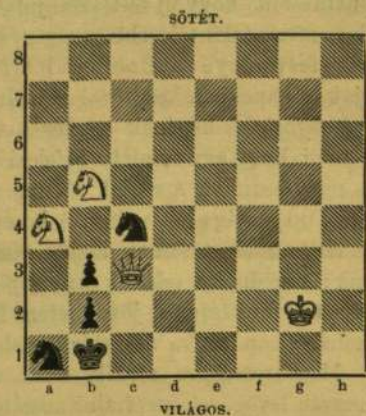
jött Nyugalomba vonulása óta leányánál, Maloczy Vilmosnál lakott Uj-Pesten.

Elhunytak még a következő napok alatt: Dr. DOLE-SCHALL GÁBOR, Miskolcz várs legőregebb orvosa, szé-leskörü műveltségű férfi, a szabadságharcban hon-véd főorvos, majd városi főorvos, ki irodalmilag is működött s. «Eletem és 41 éves orvosi működésem» című munkája annak idején szép méltánylásban részesült, 79 éves, Miskolczon. — JÓKUTHY ENDRE, Nógrád község kiérdemült eseres-plébános, arany-miséis pap, 86 éves korában, Újpesten. — Id. BEDŐ-HAZY JÁNOS, tekintélyes birtokos, Kisküküllő vár-megye bizottsági tagja, a klasszikus nyelvekből való műfordításairól is ismeretes ifj. Bedőházi János tanár édes atyja, élete 71-dik évében, Maros-Vásárhelyt. — HRABÁR MIHÁLY, munkási főgymnáziumi tanár, városi képviselő s a gör. kat. egyház gondnoka, Mun-kácscon. — BURGER PÁL, nyug. vasuti felügyelő, 49 éves, Budapestben. — ZALKA FERENCZ, Zalka János győri püspök testvére, 77-ik évében, Veszprémben. — NAGY LAJOS, 1848—49-iki honvédtiszt., m. kir. hon-véd százados 68 éves korában M. Illyén. — MÁRTON JÓZSEF, régi honvédhadnagy, ki mint Koburg-huszár őrmester 1848-ban több altisz társaival Galiciából haza vezényelte századát a szabadság lobogója alá, aztán résztvett az erdélyi hadjáratban, 72 éves ko-rában a pozsony megyei Csekészen. — FRANKU ÁMOS, törvényszéki vizsgáló bíró 62 éves, Miskolczon. — JANCsó DANIEL, Fegyvernek község nyug. főjegyzője és az önk. tüzölők egyesület főparancsnoka, 72-ik évében. — PODHORNÝ JÁNOS, Alesuth község fiatal jegyzője, 31 évében. — Mesteri DEZSÓ ISTVÁN, föld-birtokos, 83 éves, Répce Szemerén. — PAUSZ TIVADAR, 55 éves, Kassán. — BURKOVSKY ISTVÁN, Zólyom-megyei főjegyző atyja, 77-dik évében, Zólyom-ban. — KOROSÓ ÖPÖS, az állami jószágigazgatóság tisztviselője, 40 éves, Aradon. — BUDAECZ LAJOS, magyar államvasuti tisztviselő, Debreczenben. — MINKE SÁNDOR, biztosító-tár. tisztv. 55 éves, Bpsten. — SÖRÉNYI BELA, törvényszéki írnok, 24 éves, Ipolyssy-gon. — MADORÁN LAJOS, 41 éves, Rozsnyón. — Ifj. BARANYAI GYULA, id. Baranyai Gyula pénzügyigaz-gatósi számtiszt fia, 7 éves korában, Zomborban. — UNGÁR DEZSÓ, dr. Ungár Lajos szép reményű 18 éves fia, Kaposvárt. — Dr. CSÁSZÁR KÁROLY, a belvárosi realiskola matematikai tanára, ki az irodalomban is jelentékeny munkásságot fejtett k s a «Pesti Nap-lónak» több évi belső dolgozótsára volt, Bpsten.

Özv. gr. KINSKY ANTALNÉ, szül. Ulsch Mária, néhai tábornosnagya és a 75-ik ezred tulajdonosának özve-gye, 75 éves, Pozsonyban. — FERENCZY ÖDÖNNÉ, szül. Thuránky Mária, besztercebányai központi szolgabírnok neje, 21 éves Besztercebányán, halá-lát tüdővész okozta, mely a Koch-féle bacillák után annyira elgyengítette, hogy Arcóban keresett gyógyulást, de hiába. — Özv. NÉMETH JÁNOSNÉ, szül. Szabó Anna, 81 éves, Gödöllőn. — Özv. GÖTZ KA-ROLYNÉ, szül. Glósz Anna, Algóvén, 67-ik évében. — Özv. HORVÁTH SÁNDORNÉ, szül. Domanczyk Julia, 79-ik évében, Keszthelyen. — GOLDEN GYULÁNÉ, a budapesti Ganz-féle gyár igazgatójának neje. — Özv. HEUFFEL JÁNOSNÉ szül. Némethy Jozefina asz-szony, jótékony urnő, 81-dik évében, Lugoson. — MAROTAI ISTVÁNNÉ, Legyes-Bényén. — Özv. BAAN LAJOSNÉ, szül. Dobay Franciska, 85 éves, Buzin-kán. — Özv. CSÁVOLSZKY SÁNDORNÉ, szül. Vas Terézia, Pástón. — Özv. FUNK EDÉNÉ, szül. Bejczy Zsu-zsanna, Tállyán, életének 73-ik évében. — LLYÉS BALINTNÉ, szül. Szabó Karolina, ref. lelkes ország-gyűlési képviselő és ismert költő szeretett neje, élete 48-ik, boldog házassága 31-ik évében, Gödöllőn.

SÁKKJÁTÉK.

1659. számú feladvány. Dr. Gáitzky A.-tól. (Kasanban.)

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1651. számú feladvány megfejtése Behting C.-től.

Megejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. V4-45 ... Kd6-e7 (a) 1. ... Kd6-e7 (b) 2. V5-c7+ ... t. sz. 2. d3-d4 stb. 3. He5-c6-c4+ K lép. 4. V v. b4-b5 mat.

Világos. b. Sötét. 1. V5-f6 ... Kd6-d5 2. V6-d6 ... Kd5-d4 3. V6-a6 ... K lép. 4. He5-c4 mat.

Az 1652. számú feladvány megfejtése. Benecck L.-től.

Megejtés.

Világos. Sötét. 1. He3-c2 ... t. sz. 2. Megfelelő mat.

Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Koschovitz Gyula. — Ung-Tarnócson: Németh Péter. — Keskemetén: Balogh Diene. — Csáktornyan: Györfi Gergely. — Váriban: Engel Soma és Mör. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 16-ik számában közölt képta-lány megfejtése: Pánszalvágatidó.

HETI-NAPTÁR, május hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus es protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows include Rogate, Florián, Pius napok, Gocárd, O. Ján., János Olajb. fött Ján., Áldozó csütört., Áldozó csütört., Mihály megj., Szaniszló, Naz. Gerg. p.k.ed., Naz. Gergely, Holdváltás, Ujhold 8-án 7 óra 32 pk. regg.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Féltetett selyemkelméket 25%-33% 50% engedménnyel az eredeti árunkból — szállít méter- és ruhánként szállítás- és vándj-mentesen Henneberg G. (es. és kir. udv. szállító) gyári raktára, Zürichben. Minták postafordultával. — Levelekre Svájcba 10 kr.-os bélyeg ragasztandó.

Természetes BILINI SAVANYUVIZ. Legkiválóbb képviselője az alkali-kus savanyúvízeknek. (33,6339 szén-sav, natron 10,000 részben) mint gyógyforrás évenként növeli elismert jó hírnevét s azonoskivül a legkitűnőbb diá-tetikus italt képezi. EDESKUTY L. ur ivócsarnokában a nyári hónapokban pohárszámra is kapható. Pastilles digestives de Bilin (Bilini emésztési czukorkák) biztos szer mindennemű emésztési zavarkor ellen, mindig friss minőségben van készletben a forrártárban: EDESKUTY L. es. és kir. és szerb kir. udv. szállítónál, Budapestben, Erzsébet-tér 8. sz. Kapható azonoskivül minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben, szállodában és vendéglőben. Pastilles de Bilin a legtöbb gyógyszerárban és gyógyszerárkereskedésben.

HYGEA ARCZENŐCS 75 kr. MOSDÓVIZ ára 1 forint. Savon hygiénique szappan 50 kr. Ezen kiváló gondallal készített szerek a bőrknek finomságot és rugókonságot kölcsönöznek, az arcon lévő minden foltot, szemölcsöt, maffoltot, forrósgát vagy fagyás által keletkezett pirosságot rövid időn elmulasztja és ezenfelül a bőrnek úde frisseséget, viruló ifjúságot és bárcsu pu-laságot ad. Valcái minőségben kaphatók magánál a készítőnél, Fáykiss József gyógyszerárban a «nagy Kristóf»-hoz Budapestben, továbbá: Török József gyógyszeráránál király-utca 12. Postai megrendelések azonnal eszközöltenek. Hirdetések és előfizetések elfogad-tatnak a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám alatt.

A «Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvárúsnál kapható: SZEDER-INDÁK ELBESZÉLÉSEK. Irta BAKSAY SÁNDOR. Ára füzve 2 frt. — Diszkötésben 2 frt 50 kr. Tartalom: Jáhél. — Babet. — Három kereszt. I. A fehér kereszt. II. A fekete kereszt. III. Házaló kereszt. — Recipe.

SZŐRVEZTŐ POR (POUDRE DÉPILATOIRE) BRÜNING G. C.-től M./m. Frankfurtban. Elismert legjobb szőrvészto szer, mérementses, egészen áta-matlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, minél fogva hü-gyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtöni és tökéletes. Egyetlen szőrvészto szer, mely orvosiag ajánlható, s melynek Oroszországba vitelét a szentpétervári orvosi hatóság megengedte, s mely az antwer-peni vil' kiállításon az ottani Musée commercial de l'Institut superieur de Cos merce állal e' fogadva és kitüntetve lett. Egy üvegese ára 1 frt 75 kr., a hozzávaló esetet 12 kr. Raktár Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár, Király-utca 12.

A Kriegner-féle ACATIA-SZAPPAN kellemes habzásra, rendkívüli kedves illata és nagy tar-tósságánál fogva, ma a legkedveltebb pipere-szappan. 1 drb ára 50 kr. 3 drb dobozban 1 frt 40 kr. ACATIA-ARCZGRÉME pár heti alkalmazása egészen új, úde fyermedked arz-bó t. idéz elő. Egy üveg ára 1 forint. Főraktár: Budapest, Kálmán-tér, «Korona» gyógyszer.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő. A szt.-margitszigeti sétakert, tiszta, pormentes levegőjével és elismert jó halá-n 35° R. meleg lénes forrászival, a raktárban lévő gyógyulást bizonyított. A kor-szerű fürdőberendezések kivül van 300 szoba, társalgási és tekefőzők-terem, posta, telefon, távirda. Kitiünő eredményel használtatott a hévíz mint fürdő vagy belsőleg, mint gyógyvíz és belélegzésre a következő kóralakok ellen: csúsz, székák, idült kitégek, külsértékek után fellépett izadmányok, görvély s bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaggyulladás, női bántal-mak, garat-, gégé-, tüdőgyulladás, idegbántalmak. Utóbbiak ellen a vil-lamos fürdők alkalmazhatók megépő akorral. Fürdő- és menetszert együtte vá tva, val-mint fürdőberletnél mérsékelt ár. A gyógyhelyen víz-dövények a fürdő- és menetsz-er-nél előnyben részesülnek. A lakásoknál május és szeptemberben 30 számalék engedmény. Rendel. fürdőorvos Dr. Bauer Antal főorvosi udv. orvos. Fürdő-udény tartama május 1-től szept. 30-ig. Hajkőzlekedés félóránként. Menettérti jegy hétköznap 20 kr., vasárnap és ünneppnap 34 kr. Napon két katoná-s és czigányzene. Arszabály kívánatra bér megküldetik. Megrendeléseket lakásokra átvesz a szt.-margitszigeti gyógyfürdő felügyelősege Budapestben.

A balatonfüredi gyógyfürdő május 17-én nyitattik meg. «BALATON-FÜRED» enyhe és egyenletes klímájánál és kitünő juhasvó-intézeténél fogva különösen ajánlható: idült légszűhurut és tüdőbántalmaknál; égrvényes sós, szénsavas vasas források, hideg és meleg szénsavas fürdő, gőzfürdő s a női és férfi-úszóval ellátott Balaton-fürdői javalkák: gyenge emésztés, idült gyomor- és bélhuzam-, veselémbence- és hólyaggyurut, hasi poszma, máj, lép, aranyér és női bántalmak ellen; továbbá vérzegényeség, sápkór és görvélykórnál, általános gyengeség, gerinczagy- és idegbántalmaknál. Rendszeres szőlő-kúra szeptember 1-én kezdődik. Díszes gyógyterem, elegáns éttermek, terrasse, kávécsarnok, fődött sétány, jó zenekar és szini előadások, vízi sétákra kényelmes és biztos angol csónakok s vívó-lás hajók, bál, tombola, jó restaurató — Wild vezetése alatt — szép és kényel-mesen burtozott lakások, posta és távirda hivatal, jól rendezett gyógyszertár. — B.-Fürdőre vonatkozó ismertetések kaphatók minden könyvkereskedésben és a fürdőben. A fürdőintézet rövid ismertetése kívánatra ingyen megküldetik. A közlekedés, déli vasuton Budapestről — naponként kétszer — Bécs és Kani-zsától Siófokig, innen a Balatonon át ¼ óra alatt a «Kelen» új gőzhajóval történik, továbbá a nyugati vasut veszprémi állomásától, honnan az ott kellő számban lévő kényelmes bérkocsikon és kellemes uton, másfél óra alatt juthatni Balaton-Füredre. Vasuti saionjegyek 33% kedvezményvel, mindnap Budapestről B.-Füredre és vissza 3 napra érvényes jegyek félórán kaphatók. — A fürdő-intézet rendelő fő-orvosa: Dr. Huray; urad. orvos: Gemál. — Lakás-megrendelések, (melyre előleg küldendő) a Klotild-Erzsébet udvarban és a Grand Hotelben a fürdőintézet igaz-gatószághoz intézendők Balaton-Füredre. — Lakások június 15-ig és augusztus 20-tól 30 % olcsóbbak. — A b.-füredi ásványvíz főraktára Budapestben Edeksuty L., m. kir. udv. és szerb kir. udv. ásványvíz-szállítónál; és kapható még Székesfehérvárott Birkmayer és Veszprémben Müller fűszerkereskedésben. (Utányomat nem díjaztatik.) A fürdőigazgatóság.

RÁTH MÓR KIADÁSAI Budapest, (Haas-palota). 1891. Országgyűlési Törvénycikkek. Számos igen fontos törvényvel. Első-rangú szakfőrjak jegyzeteivel. 8-adr. nagyban kiadás, vagy díszes székbiadás. Előfizetési ára bármelyiknek bérmentes küldésel 2 frt 50 kr. 1891. Igazságügyi és igazságügyre vonatkozó rendeletek, a kir. táblák decen-tralizációjára, az új bírói és ügyéségi szervezet, bírói ügyviteli sza-bályzatra stb. vonatkozó összes rendeletekkel. Előf. ára bérmentes küldésel 2,50. Külön kiadásokban azonnal szentesítettek után: 1891. T.-cz. A kisdövényről. (Gyermekmenedékházak, kisdövényő-képző intézetek. Állami segélyezés stb.) Országgy. képv. és szakfőrjak jegyzeteivel. Bérment. 50 kr. 1891. T.-cz. Az ipari- és gyári alkalmazottak betegsége esetén való segélyze-séről. Betegsegélyző pénztárak. Bejelentési kötelezettség. Kertületi betegs. pénzt. Vállalati és gyári betegs. pénzt. Társulásiad. Ipartestületi betegs. pénzt. Magán betegs. pénzt. Frits Péter, a budapesti ipar- és kereskedelmi kamara toll-vivőjének magyarázataival. Bérmentes 60 kr. 1891. T.-cz. Az ipari munkások vasárnapi szüneteléséről. Frits P. jegyzeteivel és a terjedelmes keresk. és pénzügyi min. végrehajtási utasításokkal. Bérment. 50 kr. 1891. T.-cz. A teleknyelvi törvények módosításáról. Imlány K. jegyzete. 50 kr. beosztott k. táblai bíró jegyzeteivel, és végrehajtási rendelettel. Bérmentes 50 kr. 1891. T.-cz. A bírói és ügyési szervezet módosításáról. Jegyz. stb. Bérment. 50 kr. Ugy minden szentesített vagy szentesítendő fontosabb törvény azonnal kihirdetése után, elsőrangú szakfőrjak által kommentált és a végrehajtási rendeletekkel ellátott díszes nyomatban külön kiadásokban. Bérmentes az érdekelteknek rendelkezésére áll: Ráth Mórnak az 1865—1891. országgyűlési törvényeket, az 1867—1891. összes miniszteriumi és külön az Igaz-ságügyi Rendeleteket, a pénzügyi és adó-törvények és szabályok, különféle összes és külön kiadásokban felölös systematicus és teljes jegyzéke. A gyárte-mények leszállított árán kaphatók, részletezésre is. Többféle törvénykiadások létezvén, megrendelések esetén azok részéről, kik a mi minden tekintetben korrekts és díszes, már 23 év előtt először általunk megállapított és leltismeretes pontosságra, elsőrangú szakfőrjak által készített kiadásaink iránt bizalommal viseltetnek, mindig határozottan a Ráth Mó-r-féle kiadás jelölendő ki. Ezeket kivül a fentebbi országgyűlési népszerűségben részesülő könyvkeres-kedés minden mévelt nyelven való irodalmi műveket a legutányosabbban és a leg-nagyobb pontossággal szállítja és mindennemű jegyzékekkel bérmentes szolgál.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyv-kereskedésben kapható: A KÖZIGAZGATÁSI REFORM. Irta ASBÓTH JÁNOS. Ára füzve 40 kr.

